

DOMĀT.
DARĪT.
ZINĀT.

Skola2030 skolēnu un vecāku vērtējuma par
izglītības kvalitāti aptauja

Skola2030 vecākais eksperts mācību satura
izstrādē,
LU Psiholoģijas nodaļas lektors Edmunds Vanags

Projekts Nr. 8.3.1.1/16/I/002 Kompetenču pieeja mācību saturā

Saturs

- Ko vēlējamies noskaidrot?
- Aptaujas metode
- Ko skolēni gribētu iemācīties?
- Kādi uzlabojumi būtu nepieciešami?
- Kāda ir vecāku izpratne par savu lomu?
- Ko varam secināt?
- Ko rosinām darīt?

Aptaujas mērķis

- Aptaujas mērķis bija noskaidrot vecāku un skolēnu viedokļus par esošo izglītības sistēmu
- Vecākiem un skolēniem tika vaicāts par, viņuprāt, svarīgiem izglītības mērķiem, nepieciešamajām izmaiņām mācību pieejā un saturā
- Vecāku un skolēnu viedokļu noskaidrošana ļautu labāk saprast, kā labāk ieviest jauno izglītības pieeju
- Aptauju sagatavoja, rezultātus apkopoja un analizēja ESF projekta “Kompetenču pieeja mācību saturā” (*Skola2030*) darbinieki
- Anketēšanu finansēja IZM / 7338,65 EUR

Pētījuma dalībnieki

Dalībnieki

- **737 vecāki** (1.-12.klašu vecāki, kuru bērni mācās vairāk nekā 300 skolās)
- **3304 skolēni** no 327 Latvijas skolām

Pamatskolas (7.–9.klašu) skolēni: 2121 (64,2%)

Vidusskolas (10.–12.klašu) skolēni: 1184 (35,8%)

- Aptauju tiešsaistē īstenoja *Edurio*
- Dalībnieku piekļuve aptaujai, izmantojot *e-klases* vai *MyKoob* kontu

Aptaujas metode

Metode /skolēni/

Kvantitatīvā	Kvalitatīvā
<p>22 apgalvojumi par to, ko klasē dara skolotājs <i>Piemēram:</i> <i>Ja man kaut kas nesanāk, skolotāji tik un tā pasaka, ka esmu centies.</i></p> <p>10 apgalvojumi par skolēna attieksmi par mācībām, skolu <i>Piemēram:</i> <i>To, ko iemācos skolā, es varēšu izmantot dzīvē.</i></p>	<p>6 atvērti jautājumi par to, ko skolēni domā par skolu, mācību metodēm, jomu saturu</p> <p>Brīva teksta atbildes</p> <p><i>Piemēram:</i> <i>Uzraksti vismaz 3 lietas, ko skolotāji dara, kas tev palīdz mācīties!</i></p>

Skolēnu un vecāku vērtējuma par izglītības kvalitāti aptauja (VISK: Vanags, Oliņa, Auziņš, 2018)

Metode /vecāki/

Kvantitatīvā	Kvalitatīvā
<p>9 apgalvojumi par</p> <ul style="list-style-type: none"> • bērnu iesaisti • skolas darba kvalitāti • sadarbību ar skolu <p><i>Piemēram: Manam bērnam skolā ir interesanti.</i></p>	<p>5 atvērti jautājumi par to, ko vecāki domā par skolu, mācību metodēm, vecāku iesaisti</p> <p>Brīva teksta atbildes</p> <p><i>Piemēram: Uzrakstiet vismaz trīs lietas, ko, jūsuprāt, būtu vissvarīgāk mācīties skolā, bet ko tagad nemāca (pieredzes, zināšanas, prasmes, tematus vai mācību priekšmetus)!</i></p>

Skolēnu un vecāku vērtējuma par izglītības kvalitāti aptauja (VISK: Vanags, Oliņa, Auziņš, 2018)

Rezultāti

Ko skolēni grib iemācīties, un ko vecāki sagaida, lai iemācītu skolā (ko pašlaik nemācās)?

Kas būtu jā māca skolā (ko tagad nemāca) vecāki un skolēni

Tēmas	Atbildes
Zināšanu sasaiste ar dzīvi	Praktiska piedzīvošana, sasaiste ar karjeru
Ikdienas dzīves prasmes	Kā plānot peļņu, maksāt rēķinus, kur kas noderēs, kā audzināt bērnus, dibināt ģimeni, auto vadīšana, mājsaimniecība, izdzīvošana
Vispārīgās (caurviju) prasmes	Plānošana, kritiskā domāšana, problēmu risināšana, saskarsme, attiecību veidošana
Pašregulācijas prasmes	Kā saprast sevi, izpratne par savu izaugsmi, emociju vadība
Veselība, psiholoģiskā labklājība	Kā rūpēties par savu fizisko un mentālo veselību, kā pareizi ēst, vingrot, kādi ārsti
Vērtības un tikumi	Sapratne par patstāvīgām un mainīgām vērtībām
Vispārīgā inteligence	(Vecāki) kultūra, vēsture, ekonomika un politika ir saistītas
Modernās zinātnes	(Skolēni) robotika, kiberzinātnes, digitālā pratība

“

Saistīt zināšanas ar praktiskām, ikdienā izmantojamām lietām, piem., ja mācās matemātiskās darbības, saistīt tās ar iepirkšanos, algas un nodokļu aprēķiniem u. tml. Pasaules un Latvijas vēstures faktus nemācīt atrauti no kultūras un literatūras vēstures faktiem.

”

Vecāku atbilde

“

Daudz vairāk jāstrādā ar problēmu risināšanu. Darbs grupās. Jāmāca piedāvāt risinājumu variantus, nevis visu mācību process joprojām jābalsta uz to, ka ir viens pareizais risinājums, kas skolēnam vienkārši “jāiekaļ”.

”

Vecāku atbilde

“

1) Lai māca, kā var nopelnīt naudu. 2) Lai māca par mūsdienīgu mūziku un tās žanriem, apakšžanriem. 3) Lai māca ikdienišķas lietas – kā atvērt bankas kontu, kur iet, kad beidzas pase, un kā to uztaisīt; ko darīt, kad kāds nomirst utt. 4) Lai māca ikdienišķas mājas lietas – kā nomainīt spuldzīti, novērst krāna tecēšanu, parazitū parādīšanos utt.

”

Skolēna atbilde, 8. klase

“

1) Kā izprast sevi, lai saprastu savas stiprās un vājās puses, kas palīdzētu nākotnes profesijas izvēlei, jo ar testiņiem vien nepietiek, ir vajadzīgi profesionāli cilvēki un kāda saskarsme ar tiem.
2) Praktisko lietu apguvi, kas noderētu dzīvei (kaut kādus sev vajadzīgos likumus, kā nomaksāt rēķinus, kā zināt kaut ko par nodokļiem u. tml.). 11. klase

”

Skolēna atbilde, 11. klase

“

**Kā nopelnīt labu daudzumu naudas,
nesagandējot savu veselību (garīgo
un fizisko), garastāvokli un
attiecības ar citiem cilvēkiem.**

”

Skolēna atbilde, 8. klase

**Kādus uzlabojumus nepieciešams veikt
mācību procesā?**

Vecāku un skolēnu viedokļi

- Mācību formu dažādošana
- Skaidri, iepriekš zināmi vērtēšanas kritēriji
- Skolotāju sadarbība, vienota mācīšanas pieeja
- Atbalsta pasākumi
- Cienpilnas attiecības un sociāli emocionāla vide
- Jēgpilna un laicīga atgriezeniskā saite

Kas palīdzētu labāk iemācīties

Piemēram

- Metodes saista ar iepriekš apgūto, atkārtot, nostiprina, skaidro video, spēles, tiešsaistes rīki, domu kartes, diskusijas
- Mācību darba formas atbild uz maniem jautājumiem, izskaidro kļūdas
- Atgriezeniskā saite nekliedz, ieinteresēts, māc klausīties, rosina jautāt
- Skolotāju kompetence ļauj kļūdīties, nebar par kļūdām, slavē par centību
- Atbalsta pasākumi izmanto tehnoloģijas, ļauj kustēties, stundu bloki
- Mācību vide nav mobinga, nešķiro bērnus, ciena mūs
- Sociāli emocionālā vide spēj parādīt, kur tas noderēs pēc skolas, profesijās
- Sasaiste ar dzīvi

Ko vajadzētu mainīt priekšmetos/jomās

- Mazāk iekļamus faktus, vairāk dzīvē noderīgas prasmes
- Vairāki priekšmeti jāapvieno vai jāintegrē citos (soc. zinības, ētika, vēsture, ģeogrāfija, bioloģija)
- Literatūru un valodu mācīt apvienoti (mācīt praktisko valodas lietojumu, ne filoloģijas līmeni)
- Mūziku nevis padziļināti, bet prieka pēc (kas vēlas)
- Mājturībā mācīt mūsdienīgas dzīvei noderīgas prasmes; nedalīt dzimumos

“

Pastāsta, kur mācību viela noderēs dzīvē, interesanti stāsta stundas tēmu, var droši paust savu viedokli bez iespējas tikt kritizētam.

”

Skolēna atbilde, 7. klase

“

Ir skolotāji, kas man māca bioloģiju, ģeogrāfiju, fiziku, ķīmiju, kuri ir izveidojuši paši savu sistēmu, kā mācīt. Perfektā balansā ir humors, stingrums. Ir novilkta robežas. Tas palīdz mācīties, ka tu saproti, ka skolotājs ir draugs, bet ne pārāk liels draugs.

Skolēna atbilde, 8. klase

“

1. Attiecas pret mani kā pret līdzvērtīgu cilvēku. 2. Saprot, ka visi ir tikai cilvēki. 3. Skolotājs nepaceļ balsi.

”

Skolēna atbilde, 12. klase

”

“

Kad viena tā skolotāja kaut ko tur atkal murmina, man ir tāda sajūta, ka es esmu bezjēdzīgs dzīvē... Es nedomāju, ka tas, ka viņa sauc mūs par debiliem, palīdzēs... Mazāk mājasdarbu, lūdzu, es tā jau guļu tikai 5h...

”

Skolēna atbilde, 8. klase

“

1. Skolotāji bez intereseš māca.
2. Skolotāji runā stundās ar tiem cilvēkiem, kuri viņiem patīk.
3. Nav intereseš mācīties, ja vērtē ar mazāku atzīmi, nekā ir.

”

Skolēna atbilde, 12. klase

Viena no biežākajām tēmām skolēnu atbildēs par to, kas traucē mācīties, ir sociāli emocionālā vide

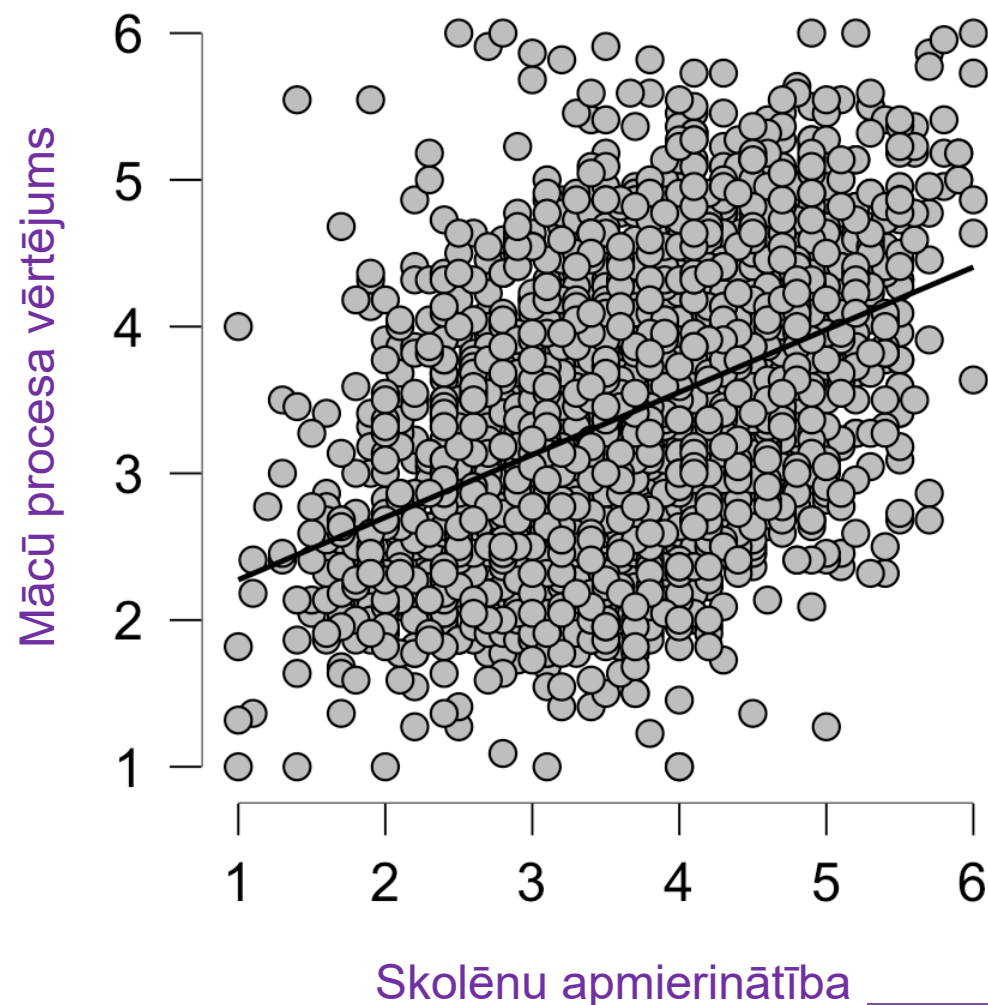
21,3 % jeb 557 skolēni

norāda, ka skolotāji regulāri paceļ balsi, kliedz, dusmojas un citādi rada nepatīkamu atrašanos klasē.

Mācību procesa un apmierinātības saistības

- Aptaujas abu daļu rādītāji statistiski nozīmīgi pozitīvi korelē jeb veido nozīmīgas saistības ($r=0.44^{***}$ CI 0.41, 0.47).
- Tas nozīmē, jo biežāk mācību procesā notiek uz lietpratīgu mācīšanos vērsta darbības, jo vairāk apmierināts ar skolu un mācībām ir skolēns.

Korelāciju grafiks, kas ataino saistības starp mācību procesa vērtējumu un skolēnu apmierinātību N=3304

Kuras mācību procesa darbības visvairāk prognozē skolēnu apmierinātību?

- Skolotāji izmanto paņēmienus, kas rada manī interesi mācīties šo mācību priekšmetu
- Ja kaut kas nesanāk, skolotāji man palīdz saprast un izdarīt labāk
- Es bieži lietoju vienā mācību stundā apgūto citos mācību priekšmetos
- Skolotāji mācību stundās dod iespēju izteikt viedokli un ņemt to vērā
- Skolotāji iedrošina nebaidīties no kļūdīšanās (piemēram, ka varu pateikt vai izdarīt kaut ko nepareizi)
- Ja jautājums nav saprasts, skolotāji to formulē citādi un uzdod vēlreiz
- Mācību stundas sākumā skolotāji pasaka, ko mācīsimies un kāpēc to vajag
- Skolotāji rosina man vaicāt sev, vai sasniedzu izvirzīto stundas mērķi
- Skolotāji man palīdz saprast, cik daudz jau esmu iemācījies un kas vēl man jāiemācās

$R_2=0.24$

Skolēnu apmierinātība ar skolu

**Vecāku izpratne par savu lomu un gatavība
iesaistīties bērnu mācīšanās atbalstā**

“

Vecākiem noteikti ir jāinteresējas par sava bērna sekmēm, jāapmeklē sapulces un citi skolas pasākumi. Ja skola rīko kādus pasākumus, obligāti jāļauj tajos piedalīties vecākiem (kā skatītājiem). Mūsu skolā 4. klases izlaidumā vecākiem ieeja ir liegta, bērni rāda koncertu skolas vadībai.

ABSURDS! Un tā jau vairākus gadus.

”

“

Uz doto brīdi mēs daudz laika veltām «robu aizpildīšanai» un mājas darbu izpildei, taču manā ieskatā mums būtu vairāk jārunā par to, ko bērns ir apguvis. Iespējams, varētu organizēt pasākumus, kuros bērni apmāca vecākus. Ļoti patiktu, ja bērns nāktu mājās un dotu man izpildīt kādu interesantu, āķīgu jautājumu, tāpat kā mēs mēdzam dalīties ar informāciju/uzdevumiem sociālajos tīklos. Manā ieskatā arī šobrīd to varētu darīt, bet viss ir atkarīgs no skolotāja darba metodēm.

”

Vecāku uzskatu diapazons

Vecāku uzskati par to, cik lielā mērā un kā tieši viņiem jāiesaistās, ir ļoti dažādi:

no “katram jādara savs darbs” līdz “partnerībai bērnu mācīšanās atbalstam”.

“

Esmu pārliccināta, ka katram jāveic savi pienākumi - skolotājam skolā jā māca, vecākiem mājās jāaudzina bērni un pa dienu jāstrādā un jāmaksā nodokļi, lai valsts nodrošinātu pakalpojumus. Šobrīd es strādāju, maksāju nodokļus, apmaksāju privātskolotāju un vēl mācos mājās ar bērnu, apmaksāju ārpuskolas izglītību un valsts nodrošinātajā sistēmā saņemu ļoti zemas kvalitātes pakalpojumus par ļoti augstu cenu!

”

“

Es kā vecāks ļoti atbalstu savus bērnus, un dažreiz mājas darbu ir tik daudz, ka ir jānāk bērnam talkā vai pat jāizdara viņa vietā, lai neiekrātos parādi. Esmu adījusi, gatavojusi prezentācijas, rakstījusi projektu darbus.

”

“

Piemērs no manas personīgās pieredzes: vecāki jau var vēlēties aktīvāk iesaistīties pedagoģiskajā procesā, mēģināt izstāstīt par bērna individuālajām vajadzībām, taču pedagogi to praktiski vienmēr ir uztvēruši kā uzbrukumu. Dialogs praktiski nav iespējams. Biežāk dzirdētā atbilde – ja jūs vēlaties individuālu ieeju, tad jums jāiet uz privātskolu.

”

Vecākiem ir kritiski svarīga loma bērnu mācīšanās atbalstam

- Vecāku loma:
  - iesaistīties un atbalstīt bērnu mācībās;
  - sadarboties ar bērna skolotājiem;
  - iesaistīties skolas kā institūcijas darbībā
- Pārlietu liels uzsvars uz mājas darbiem kā pamata mācīšanās metodi var radīt nevienlīdzības riskus
- Skolas uzdevums – nodrošināt vecākus ar atbilstošu informāciju, radīt iespējas pilnvērtīgai iesaistei

Vecāku vērtējums

1 - Pilnībā
nepiekrītu

2 - Daļēji
nepiekrītu

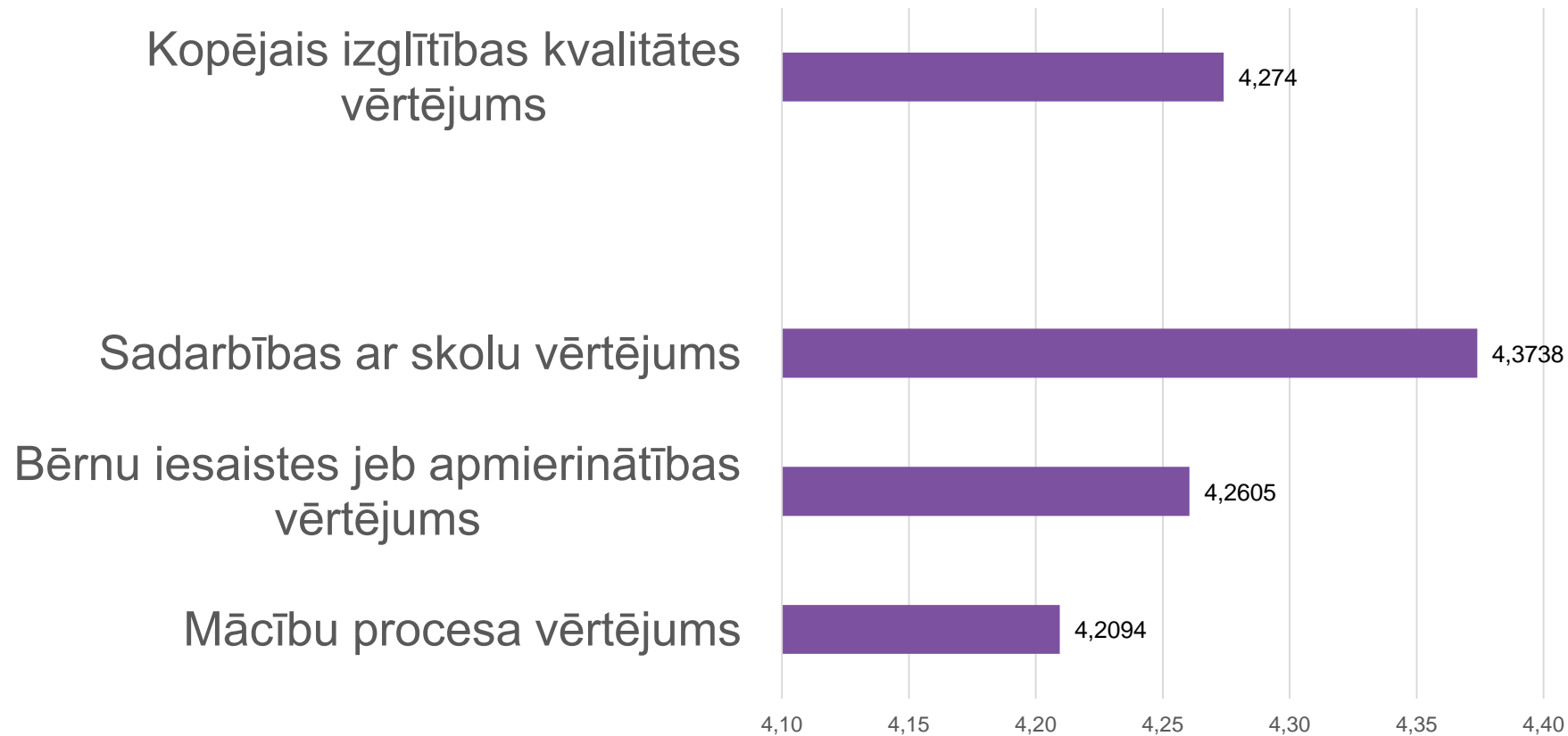
3 - Drīzāk
nepiekrītu

4 - Drīzāk
piekrītu

5 - Daļēji
piekrītu

6 - Pilnībā
piekrītu

Vecāku vērtējums par izglītības kvalitātes vairākiem aspektiem (N=737)

Vecāku vērtējums

- Kopumā vecāki ir apmierināti ar izglītības kvalitāti, ko viņu bērni saņem skolā
- Vecāki visaugstāk vērtē tiem piedāvātās iespējas iesaistīties skolas dzīvē
- Visszemāk vecāki vērtē skolas sniegto atbalstu bērnu mācībām, izmantotās vērtēšanas metodes un to, ka tās sniegtu labu informāciju par bērna izaugsmi

Ko varam secināt?

Pilnveidotais saturs un pieeja

- Paplašināts skatījums uz izglītības mērķiem – ne tikai zināšanas, bet spēja lietot tās kompleksās situācijās, caurvijas un vērtībās balstīti ieradumi
- Mācību satura pilnveides primārais mērķis – mācību pieejas maiņa: mācīties ar jēgu un iesaistoši
- Samazināt satura apjomu, sadrumstalotību (rādīt kopsakarības)
- Vidusskolas modelis ir atbilde uz prasību iegūt pamatīgus pamatus un iedziļināties sev interesējošās jomās

Ko rosinām darīt?

- Daudz ko skolas jau dara, taču skolēni nesasaista un nepārnes uz dzīvi. Par to skaidrāk, efektīvāk jākomunicē, jārosina ieraudzīt mācību procesā.
- Skolēnu vērtējumi attiecībā uz skolotāja darbībām nozīmīgi atšķiras vienas skolas ietvaros un starp skolām.
- Vecāki ir apmulsuši un neziņā. Aicinām skolas skaidrot, kādi ir mērķi (arī īstenojot pilnveidoto mācību saturu), kas tāpēc tiek darīts, kā vecāki var iesaistīties un atbalstīt savus bērnus?

Paldies!

edmunds.vanags@skola2030.lv

www.skola2030.lv
facebook.com/Skola2030

**Domājums ir pamatizglītības
gaisma spēle**
Par mācību saturu un prasībām
organizācijai Skola 2030
pirmās – 12. kl.

**Beizstrādāts šīs mācību
satura**
Izstrādājis Valsts izglītības
sistēmas attīstības aģentūra
pirmās – 12. kl.

**Jūs šīs izstrādā
un izstrādā**
Izstrādājis Valsts izglītības
sistēmas attīstības aģentūra
pirmās – 12. kl.

- Nr. 7.** Pieredzes stāsti: 2 skolas,
8 pirmsskolas darbinieki
- Nr. 6.** Ieteikumi, kā sagatavoties
pārmaiņām pirmsskolā un skolā
- Nr. 5.** Par satura plānošanas
principiem vidusskolā
- Nr. 4.** Par starpdisciplināru mācību
procesu u.c.
- Nr. 3.** Par Valsts pamatizglītības
standartu un 7 mācību jomām
- Nr. 2.** Par vērtēšanu skolā un pirmsskolā
- Nr. 1.** Par skolotāja lomu un teātra mākslu

Pieraksties jaunumiem www.skola2030.lv